Årsrapport 2019

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland (TkRog)

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland

Ta vare på smilet

Innhold

Kompetansesenterets samfunnsoppdrag 2
- Virksomheten 2
- Historien 3
- Organisering 3
- Økonomi 3
- Personell 3

Klinisk virksomhet 4
- Rekruttering 4
- Spesialistkandidater 4
- Henvisninger 5

Kompetanse- og fagutvikling 6
- Kurs og foredrag arrangert av TkRog 6
- Eksperttjeneste 6
- Hospitering 6
- Prekvalifisering 7
- Spesialistutdanning 7
- TMD (kjeveleddslidelser) 7

Forskning 8
- Rekruttering 8
- Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter 9
- Publisering og formidling 10
- Forskningssamarbeid og nettverk 11
- Kompetanseheving i forskning 11
- En kort oversikt over aktive prosjektene 12

Kontakt 16

Kompetansesenterets samfunnsoppdrag

Stortinget har helt siden 2003 bevilget midler til etablering og oppbygging av regionale odontologiske kompetansesentre.

Målet for de regionale odontologiske kompetansesentrene er å bygge opp et kompetansemiljø regionalt som kan være drivkraft for fagutvikling og forskning i tannhelsetjenesten, for å sikre befolkningen et behandlingstilbud med tilgang til avansert diagnostikk og tverrfaglig spesialistbehandling.

Kompetansesentrene skal:

- være henvisningsinstans
- øke tilgjengeligheten til spesialisttannlegetjenester for befolkningen i regionen
- drive etterutdanning av tannhelsepersonell, samt rådgivning overfor tannhelsetjenesten og befolkningen
- drive forskning i samarbeid med ulike fagmiljøer og bidra til faglig utvikling i den offentlige tannhelsetjenesten og i privat sektor
- tilby klinisk praksistrening for tannleger under spesialistutdanning i samarbeid med odontologiske læresteder
- bidra til et godt tannhelsefaglig utdanningsmiljø i regionen

Virksomheten

Tannhelsetjenenestens kompetansesenter Rogaland (TkRog) er heleid av Tannhelse Rogaland FKF, den offentlige tannhelsetjenesten i Rogaland. Dette innebærer at det er tett og godt samarbeid og samhandling mellom kompetansesenteret og den offentlige tannhelsetjenesten. Kompetansesenteret består av en spesialisttannklinikk og en forskningsavdeling. I 2016 flyttet Kompetansesenteret inn i nye lokaler i Hillevåg (1600 m2), og det også opprettet en spesialistfilial på Haugesund tannklinikk for å sikre spesialisttannlegetjenester til befolkningen i nordfylket.

Rogaland har ikke grunnutdanninger innen tannhelsefagene, og har derfor heller ikke fagmiljøene tilknyttet slike utdanninger. TkRog har derfor en svært viktig rolle som drivkraft for fagutvikling og kompetanseheving i regionen. Kompetansesenteret fungerer som et knutepunkt for kompetanseutveksling både for den private og offentlige tannhelsetjenesten ved å tilby rådgivning, veiledning, hospitering og fagseminar. Kompetansesenteret mottar en betydelig mengde henvisninger fra offentlige og private tannklinikker og sikrer spesialisttannhelsetjenester for hele regionen. Senteret bidrar videre med praksisnær forskning som bidrar til økt kvalitet i tannhelsetjenesten og bidrar også til økt tverrfaglighet og oppmerksomhet for oral helseforskning i en region hvor denne fagdisiplinen lenge har vært fraværende.

Historien

Tannhelse Rogaland opprettet Rogaland spesialisttannklinikk i 2008 og har siden videreutviklet denne til å bli et fullverdig kompetansesenter. I 2016 flyttet Kompetansesenteret inn i nye lokaler i Hillevåg (1600 m2). Det er også opprettet en spesialistfilial på Haugesund tannklinikk for å sikre spesialisttannlegetjenester til befolkningen i nordfylket.

Organisering

På spesialisttannklinikken er overtannlegen personal-, fag- og budsjettansvarlig. På forskningsavdelingen har forskningsleder budsjett- og fagansvar. Ved utgangen av 2019 var det ingen leder ansatt på Kompetansesenteret og øverste lederansvaret lå hos fylkestannlegen. Ny ledelsesstruktur på Kompetansesenteret vil bli utredet og styrebehandlet i 2020 etter at ny daglig leder er ansatt i Tannhelse Rogaland FKF desember 2019.

Økonomi

Kompetansesenteret får sine inntekter fra Helsedirektoratets tilskuddsordning "Etablering og drift av regionale odontologiske kompetansesentre", fra Tannhelse Rogaland FKF, pasientinntekter samt ekstern finansiering.

Personell

TkRog har god bemanning. I løpet av 2019 er det ansatte flere som begynner i 2020.

Stillingstype	Antall
Forskningsansatte	12
Tannlegespesialister	9
Øvrig klinisk personell	13
Ledelse, administrasjon og støttepersonell	3
Totalt	**37**

Klinisk virksomhet

Rekruttering

Det fins sju spesialiteter innenfor odontologien og alle sju er representert på Kompetansesenteret i Stavanger. I Haugesund er fire spesialiteter representert. De fleste ansatte er i faste stillinger, mens det for en spesialist i periodonti er inngått avtale (*) om engasjement. Det er også flere tannleger (**) på Kompetansesenteret som deltar i oral kirurgisk behandling eller i TMD-behandling.

Fagområde	Stavanger		Haugesund		Totalt	
	Person	Årsverk	Person	Årsverk	Person	%
Endodonti (rotfylling)	2	1,05	1	1,00	3	2,05
Oral kirurgi	1	0,40	1	1,00	2	1,40
Oral protetikk (rehabilitering)	3	1,60	1	1,00	4	2,60
Pedodonti (barnetannpleie)	1	1,00	1	1,00	2	2,00
Kjeveortopedi (tannregulering)	1	1,00			1	1,00
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	1	0,40			1	0,40
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	1*	0,07			1	0,07
Tannpleier	2	1,40			1	1,40
Tannleger	4**	0,40			2	0,40
Tannhelsesekretærer	10	9,60	4	4	14	13,6
Totalt	**26**	**16,92**	**8**	**4,00**	**31**	**24,92**

Figurtekst: Antall ansatte per fagområde per 31.12.2020

Pedodonti

For å øke kapasiteten og spre kunnskapen ut i distriktene er det ansatt ny spesialist i pedodonti som vil jobbe delvis på Kompetansesenteret og delvis sør i fylket. Dette startes opp i 2020.

Oral kirurgi

Det er fått i stand avtale med Stavanger Universitetssjukehus om ansettelse av ny felles oralkirurg. Dette startes opp i løpet av 2020. I tillegg så øker nåværende oralkirurg sin stilling i 2020 slik at kapasitet øker i 2020. Det er også brukt mye tid på hospitering og opplæring for å spre kunnskap ut i distriktene. Dette avhjelper på ventelistene og bidrar godt til kompetanseheving for allmenntannleger.

Spesialistkandidater

Tannhelse Rogaland opprettet i 2012 et utdanningsfond. Dette fondet finansierer lønn til våre spesialistkandidater mot avtalt bindingstid etter endt utdanning og er et viktig tiltak i rekruttering av spesialister. Det er for tiden fire tannleger som er under spesialistutdanning.

Fagdisiplin	Studiested	Antall	Tidsrom
Kjeveortopedi	UiO	2	2018-2021
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	UiO	1	2018-2021
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	UiB	1	2019-2022

Henvisninger

Kompetansesenteret mottar henvisninger fra private og offentlige tannleger både i Stavanger og Haugesund. Det er også inngått avtaler med Hordaland fylkeskommune slik at prioriterte pasienter i Sør-Hordaland tilbys spesialisttannlegetjenester i Haugesund. I 2019 mottok spesialistene i Tannhelse Rogaland totalt 3 933 henvisninger. 63 av disse kom fra Hordaland fylkeskommune.

Antall henvisninger per fagområde	Stavanger	Haugesund	Totalt
Endodonti (rotfylling)	468	506	974
Oral kirurgi	570	790	1360
Oral protetikk (rehabilitering)	445	180	625
Pedodonti (barnetannpleie)	482	55	537
Kjeveortopedi (tannregulering)	87	-	87
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	249	-	249
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	87	-	87
Tannpleier	12	-	12
Totalt	**2 402**	**1 531**	**3 933**

En del av pasientbehandlingene på Kompetansesenteret og på Haugesund tannklinikk foregår i generell anestesi (narkose).

Kompetanse- og fagutvikling

Kurs og foredrag arrangert av TkRog

Kompetansesenteret arrangerer en rekke kurs og seminarer både for interne og eksterne. Arrangementene inkluderer klinisk rettede kurs og forskningsseminar som gir kompetanseheving og faglige oppdateringer, både for den offentlige og private tannhelsetjenesten. I tillegg har kompetansesenteret også arrangert nasjonale seminarer i samarbeid med andre aktører.

I 2019 arrangerte TkRog 10 kurs, med totalt 523 deltakere. Ansatte i den offentlige tannhelsetjenesten utgjorde 86 % av deltakerne, den private tannhelsetjenesten 6 % og andre 9 %.

Seminar og kurs i regi av Kompetansesenteret

- Tann- og rotfrakturer. Pulpaobliterasjon; når og hvordan skal man behandle det, Afif Tabbarra, spesialist i endodonti og Calin Cristea, spesialist i endodonti, jan. 2019
- Ernæring har betydning for generell og oral helse - men hvorfor spiser vi som vi gjør? Forsker, phd. Elisabeth Lind Melby, feb. 2019.
- De vanligste oral-medisinske tilstandene – diagnostikk og behandling, Pål Barkvold, professor i oral kirurgi og oral medisin, UiO, mars 2019
- Forskningsseminar Sola strand hotell. Seminar for forskningsavdelingen over to dager, mars 2019.
- Eldre pasienter, tannhelsetjenestens store og kanskje største utfordring. Seminar På TkRog ved Lisa Bøge Christensen, tannlege, lektor, Ph.d og Børge Hede, overtannlege, adjungeret lektor, Ph.d. Københavns Universitet, mai 2019
- Sluttseminar for RFF-prosjektet Oral helse i fengsel. Dagsseminar om oral helse i fengsel på TkRog, arrangør Linda Næss og Kjersti Berge Evensen, mai 2019
- Antibiotikabruk. Klinisk rettet kurs. Hvilke grupper pasienter skal/skal ikke behandles med antibiotika? Kjetil Reppen, universitetslektor kariologi og gerodontologi og Hans Preus, professor i periodonti, sept. 2019
- Våken sedasjon til behandling av pasienter med behandlingsvegring, Andrzej Pawlowski, spesialist pedodonti, sept. 2019
- Seminar om gerodontologi. De fem regionale kompetansesentrene arrangerte et felles forskningsseminar knyttet til temaet gerodontologi gjennom forskningsnettverket GERONETT. Seminaret foregikk på Gardermoen og gikk over to dager med 16 presentasjoner fra 12 forskjellige forskningsinstitusjoner, sept. 2019
- Klinisk rettet kurs om keramer i odontologien, indikasjoner, egenskaper og sementering. Christian Schriwer, tannlege og spesialist i oral protetikk, ph.d, des. 2019

Eksperttjeneste

Eksperttjenesten er en tverrfaglig diskusjonsgruppe som ble etablert i 2016. I 2019 hadde gruppen åtte møter og behandlet 22 kompliserte pasientkasus som trengte tverrfaglig utredning og behandlingsplanlegging. Også private tannlegespesialister er invitert til å delta. En del av pasientkasusene hører til i gruppen sjeldne medisinske tilstand, og det er ofte samarbeid med TAKO-senteret i Oslo og Stavanger Universitetssjukehus angående denne type pasienter.

Hospitering

Hospitering skjer ved at hospitanten (allmenntannlege, tannpleiere eller tannhelsesekretærer) undervises om behandlingsprinsipper ved tilstedeværelse under spesialistbehandling. Både ansatte i offentlig og privat tannhelsetjeneste kan komme på hospitering. Noen ganger behandles pasienten av allmenntannlegen under veiledning av spesialisten, andre ganger er det spesialisten som behandler pasienten med deltagelse av allmenntannlegen. Det gis også mulighet for at hospitanten tar med egne pasienter som behandles under veiledning av spesialister

Kompetansesenteret hadde totalt 24 klinikere i hospitering i 2019, over 60 dager. Dette inkluderte både tannleger, tannhelsesekretærer, tannpleiere og studenter.

Hospitering	Antall deltakere	Antall dager
Pedodonti	1 (1 TN)	1
Protetikk	9 (6 TN, 3 THS)	12
Kjeveortopedi	2 (1 TN, 1 THS)	2
Endodonti	5 (3 TN, 2 THS)	5
Oralkirurgi	3 (2 TN, 1 THS)	19
Tannpleier	1 (1)	1
Totalt	**21**	**40**

**TN = Tannlege, TP = Tannpleier, THS = Tannhelsesekretær, S = Student*

Kompetansesenteret driver systematisk heving av teoretisk kunnskap og kliniske ferdigheter. Ved Kompetansesenteret tilbys klinisk trening hvor tannhelsepersonell behandler egne kasus under veiledning fra spesialist. Dette bidrar til kompetanseheving som tas tilbake til klinikken.

Tema	Antall	Antall dager
Oral kirurgi, utvidet klinisk praksis	4 (2 TN, 2 THS)	40
Protetikk, utvidet klinisk praksis i TMD	2 (1 TN, 1 THS)	16
TMD prosjekt	5 (2 TN, 3 THS)	24
Totalt	**11**	**80**

**TN = Tannlege, TP = Tannpleier, THS = Tannhelsesekretær*

Prekvalifisering

Prekvalifisering er en annen type hospitering. Det skal styrke opptaksmuligheten til et spesialiststudium. Det forventes at tannlegen under prekvalifiseringsperioden bygger opp en mappe som viser egne kasus behandlet under veiledning, og det forventes også en viss deltakelse i forskningsprosjekt.

Spesialistutdanning

Kompetansesenteret har i 2019 hatt en spesialistkandidat i pedodonti på Kompetansesenteret i 20 % i begynnelsen av året hvor vedkommende har blitt veiledet av spesialist i pedodonti. I tillegg har en spesialist jobbet delvis som veiledere på hhv odontologiutdanningen og spesialistutdanningen ved Universitetet i Oslo.

TMD (kjeveleddslidelser)

Kompetansesenteret etablerte i 2017 et tverrfaglig behandlingstilbud for TMD. Tilbudet er spesielt tiltenkt pasienter som har vedvarende symptomer, der det kan være behov for en mer omfattende utredning og behandling. Denne etableringen er et pilotprosjekt som det første i sitt slag utenfor universitetsmiljøet.

TMD-tilbudet skjer som et tverrfaglig samarbeid mellom tannlege (spesialist i oral protetikk), psykolog og fysioterapeut. Ved behov så finnes det mulighet for å konsultere oral kirurg og radiolog ved Kompetansesenteret. Det brukes en standardisert metodikk som også legger forholdene til rette for forskning.

I løpet av 2019 ble 142 pasienter henvist til TMD-teamet. 105 av de har vært utredet/behandlet av TMD-teamet. Flere av de ble henvist fra Stavanger Universitetssjukehus eller private leger og øre-, nese-, hals-spesialister.

Forskning

Kompetansesenteret har de siste årene brukt mye ressurser på å bygge opp forskningsavdelingen sin.

I 2017 ble det utviklet en forsknings- og innovasjonsstrategi, Ta vare på smilet 2018-2022, som benyttes som styringsdokument for aktiviteten på Kompetansesenteret.

Måltallene i strategien ble satt for hele perioden 2018-2022 fordi man forventer at resultatene vil variere betraktelig fra år til år, men også fordi det vil ta tid å bygge opp forskningen. I strategien er det satt måltall knyttet til rekruttering, publisering og formidling og ekstern finansiering. Det har vært fokus på å bygge forskningskultur og på rekruttering.

Rekruttering

Forskningsavdelingen hadde klare mål om å ekspandere i perioden 2018-2019, og nyansettelser i 2018 medførte økt aktivitet i 2019. Avdelingen hadde seks aktive forskningsprosjekter ved utgangen av 2019. I 2019 ble det gjennomført 5,9 forskningsårsverk fordelt på 12 personer. Høsten 2019 ble det lyst ut flere nye stillinger, som resulterte i ansettelse av to forskere i bistillinger (20% hver), en seniorforsker med professorkompetanse (100%) og en tannlege til stipendiatstilling (100%). De nye ansettelsene vil først få effekt i 2020.

Antall forskningsmedarbeidere tilsatt i 2019	Antall	Antall gjennomførte årsverk
Forsker med professorkompetanse	1	0,29
Forskere med doktorgrad	3	2,5
Forskningsmedarbeidere	3	1,3
Innovasjonsrådgiver	1	0,6
Studenter	4	1,25*
Totalt	**12**	**5,9**

** Antall årsverk inkluderer kun to studenter som har ansettelsesforhold ved TkRog. Ytterligere to studenter er tilknyttet avdelingen gjennom veiledning og faglig samarbeid.*

Det var i 2019 ansatt to stipendiater ved TkRogI tillegg var en tannpleier i masterutdanning og en tannlege i spesialistutdanning tilknyttet avdelingen gjennom faglig samarbeid.

Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter

I Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) forskings- og innovasjonsstrategi for tannhelsefeltet «Sammen om kunnskapsløft for oral helse» 2017-2027 blir det fastslått at manglende eksternfinansiering er en sentral utfordring innen oral helseforskning. Det har derfor vært viktig satsing for TkRog å oppnå slike konkurranseutsatte midler; dette er både et «kvalitetsstempel på forskningen» som blir lagt merke til i forskningssektoren, og en målsetting som er etterspurt av oppdragsgiver.

- Prosjektet «Oral helse i fengsel» - ble tildelt 500.000 kr. fra Regionale forskningsfond i forprosjektstøtte og ble fullført 2019.
- Prosjektet «SmartJournal – for oral helse i sykehjem» - ble tildelt 500.000 kr. fra Regionale forskningsfond i forprosjektstøtte for aktivitet i 2018-2019, og ble fullført i 2019.
- Nettverket «GERONETT» et forskningsnettverk innen gerodontologi (eldres orale helse), som er et samarbeid mellom alle de regionale kompetansesentrene, ble innvilget 825.000 kr. fra Forskningsrådets HELSEVEL-program for aktivitet i 2018-2021.
- Forskningsavdelingen ble etter søknad tildelt 1.5 mill. Kr. til opprettelsen av et forskningsfond fra styret fra overskuddsmidlene til Tannhelse Rogaland fra 2017. Fordi TkRog oppnådde ekstern finansiering på flere prosjekter, ble det ikke brukt fra dette fondet i 2018-2019.
- Det ble i tillegg sendt en søknad om midler til hovedprosjekt på prosjektet «SmartJournal- for oral helse i sykehjem» til Forskningsrådets HELSEVEL-program. Det foreligger ikke svar på søknaden.
- Tildelingene utgjør en betydelig andel av forskningsbudsjettet, og har bidratt til å øke forskningsaktiviteten betydelig.

Publisering og formidling

Artikler og rapporter

- Lie SA, Reichhelm I, Lygre GB, Eggum E, Gjengedal H. Data fra Helfo og Norsk pasientskadeerstatning gir liten informasjon om kvalitet og omfang av behandling med tannimplantater i Norge. Nor Tannlegeforen Tid. 2019;129;776-82

- Melby EL, Næss L, Berge AK, Bull Vibeke, Consumption of acidic drinks, knowledge and concern about dental erosion in Norwegian high school students, til vurdering.

- Evensen KB, Næss, L. Improving oral health of prison inmates, under ferdigstilling.

- Bull VB, Antallet eldre med kompliserte tannsett øker, under utarbeidelse.

- Næss L, Evensen KB. Rapport til Tannhelse Rogaland om erfaringer fra fengselsprosjektet, under ferdigstilling.

Presentasjoner for eksternt publikum

- Presentasjon om forskning på ernæring og adferd, Seminar på TkRog, Elisabeth Lind Melby, feb. 2019

- Presentasjon av SmartJournal-prosjekt for Innovasjonskonferansen Sola, Linda Næss og Vibeke Hervik Bull, april 2019.

- Fagseminar på Ernæringsskolen, SUS om oral helse og ernæring. Seminar for sykepleiere og helsefagarbeidere. Linda Næss april 2019.

- Presentasjon av doktorgradsprosjekt, Introduction course in Realist evaluation, Montreal, Emilie Bryne, mai 2019.

- Presentasjon av SmartJournal-prosjekt for SESAM (Senter for eldremedisin, SUS), Vibeke Bull, mai 2019.

- Presentasjon av Forskningsprosjektet Oral helse for innsatte i fengsel – resultater. Kjersti Berge Evensen psykologspesialist og Linda Næss, innovasjonsrådgiver. Sluttseminar for prosjektet oral helse i fengsel, på TkRog, mai 2019.

- Samfunnsøkonomiske kostnader –tannklinikk i fengsel versus fremstilling utenfor fengselet. Rune Slettebak, PhD. Sluttseminar for prosjektet oral helse i fengsel, på TkRog, mai 2019.

- Presentasjon av forskningen ved TkRog for TannVest, nettverk for odontologisk forskning på Vestlandet, Vibeke Bull, juni 2019.

- Presentasjon av GERONETT for Nasjonalt nettverksmøte opprettet av HOD, Vibeke Bull, juni 2019.

- Presentasjon av SmartJournal-prosjekt, for FOKUS (Forskningsnettverk for sykehjem, SUS), Ann Kristin Bolstad Berge og Kristin Hidle, aug. 2019.

- Presentasjon av doktorgradsprosjekt, summer school i Southampton UK, Emilie Bryne, aug. 2019.

- Presentasjon av SmartJournal-prosjekt på seminar om gerodontologisk forskning, GERONETT, Gardermoen, Vibeke Bull, sept. 2019

- Presentasjon av Self-management, oral helse og ernæring blant hjemmeboende eldre (SONEC-prosjektet) på seminar om gerodontologisk forskning, GERONETT, Gardermoen, Elisabeth Lind Melbye, sept. 2019

- Presentasjon av doktorgradsprosjekt, London, Emilie Bryne, okt. 2019.

- Presentasjon av SONEC-prosjektet på fagdag for ernæring, Helsehuset i Stavanger. Arrangør: USHT Rogaland og Stavanger kommune, des. 2019 Elisabeth Lind Melby, nov. 2019.

- Fagdag for sykepleiere i regi av Fylkesmannen, Helsehuset. Linda Næss, nov. 2019.

Omtale og formidling

- Artikkel om GERONETT-seminaret på Gardermoen, Nor Tannlegeforen Tid. 2019;129;1036-38, forfatter Lene Elisabeth Myhren, TkRog

- Kronikk 01.03.19, Stavanger Aftenblad: Energidrikker en voksende trussel mot barns og unges tannhelse; salget opp 70 prosent på ett år. Elisabeth Lind Melbye

- Aktueltsak om initiativet TannVest, nettverk for odontologisk forksforskning på Vestlandet, Nor Tannlegeforen Tid. 2019;129;719

- Radiosak om SmartJournal-prosjektet, NRK. Rogaland - nyhetssending TV

- Nettsak om SmartJournal-prosjektet, NRK-nettsak, https://www.nrk.no/rogaland/tar-grep-for-a-unnga-ratne-tenner-pa-sykehjem-1.14546009 25.05.2019

- Radiosak om eldres orale helse, NRK- nasjonal radiosak

- Omtale i kronikk: Fokus på tannhelse og munnstell på institusjon, Bømlo nytt, 11.06.2019

- Radiosak: Eldres orale helse, NRK. Rogaland - RADIO, 11.12.2019

Forskningssamarbeid og nettverk

Det ble i 2018 opprettet formelt samarbeid med Universitetet i Stavanger (UiS), hvor UiS sikrer tilrettelegging for doktorgradskandidater som er tilknyttet Kompetansesenteret og som vil avlegge sin doktorgrad ved universitetet. Vi har også opprettet samarbeid med forskningsmiljøer innen helse, ernæring og sosialfag ved UiS og har også innledet et samarbeid med NettOp-UiS, avdeling for utvikling av digitale løsninger ved Universitetet.

Kompetansesenteret i Rogaland er også prosjektleder for det tidligere nevnte forskningsnettverket GERONETT. Nettverket består av alle de seks regionale odontologiske kompetansesentrene, og i tillegg deltar medlemmer fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet i Stavanger og Humboldt-Universität i Berlin.

Forskningsleder er i tillegg med som representant fra de regionale odontologiske kompetansesentrene i nettverksgruppen for forskning og innovasjon innen oral helse opprettet av Helse og omsorgsdepartementet. TkRog er også deltagere i et nyopprettet regionalt forskningsnettverk for oral helse for Vestlandet med Kompetansesenteret i Hordaland, Universitetet i Bergen, tannhelsetjenesten i Hordaland fylkeskommune.

Kompetanseheving i forskning

Forskere ved Kompetansesenteret har i 2019 deltatt på ni forskjellige internasjonale og nasjonale kurs og seminarer, med til sammen 69 kursdager. Kompetansehevingstiltak har inkludert kurs i statistikk, forskningsdesign og metodevalg, dataanalyse og tolkning og litteratursøk.

Eksempelvis har en tannlege gjennomført et forskningsforberedende kurs på NTNU, «Helseforsking - frå idé til prosjektprotokoll/artikkel» 7.5 studiepoeng. En stipendiat har gjennomført obligatoriske emner på til sammen 18 studiepoeng innen mixed method, etikk, vitenskapsfilosofi og forskningsdesign. I tillegg har en forsker ferdigstilt veilederkurs for å kunne veilede doktorgradskandidater.

Avdelingen har også hatt månedlige forskningsseminar hvor alle forskere har presentert sine prosjekter. I tillegg har avdelingen månedlig artikkelseminar, hvor forskerne presenterer og diskuterer en vitenskapelig publikasjon.

En kort oversikt over aktive prosjektene

Oral helse for innsatte i fengsel – en pilotstudie

Tall fra levekårsundersøkelsen 2014 viser at innsatte i fengsel har betydelig dårligere tannhelse enn resten av befolkningen. I denne piloten har vi utarbeidet og testet en intervensjon som skal bidra til at innsatte selv blir bedre i stand til å ivareta sin orale helse. Resultatene vil kunne bidra til svært verdifull og anvendt kunnskap som vil kunne hjelpe en utsatt og ofte marginalisert gruppe når det gjelder oral helse. Regionale forskningsfond - Vestlandet støttet driftskostnadene i prosjektet med 500.000 kr i perioden 2018-2019. Vi ferdigstiller også nå en rapport på pilotprosjektet med anbefalinger til Tannhelse Rogaland om tannhelsetilbudet til innsatte i fengsel.

Samarbeidspartnere: Universitetet i Stavanger, Kriminalomsorgen region sørvest, Stavanger fengsel og Sandeid fengsel.

Studie av TOO-tilbudet

I 2010 ble det tatt initiativ til å opprette et behandlingstilbud for pasienter som har vært tortur og overgrepsutsatte eller har odontofobi. Behandlingstilbudet heter TOO (forkortelse for tortur, overgrep og odontofobi) og består av tverrfaglige team med psykolog, tannlege, tannpleier og tannhelsesekretær. Fellesnevneren for TOO-pasienter er frykt for å motta ordinær tannbehandling. Den foretrukne behandlingsformen i TOO-tilbudet er kognitiv adferdsterapi, spesifikt in-vivo eksponeringsterapi i tannbehandlingssettingen.

Ved TkRog har vi tre delprosjekt knyttet til TOO-tilbudet. I ett prosjekt kartlegger vi den langvarige effekten av TOO-tilbudet. Pasientene i TOO måles i dag både pre- og post behandling. Fra 2018 ble pasientene i samtykkeskjema også bli spurt om de kan kontaktes 1 år, 3 år og 5 år etter ferdig behandling i TOO og fylle ut de samme skjemaene, evt. intervjues.

I tillegg gjøres en kvalitativ intervjustudie av effekten av terapi for pasienter med samtidig overgrepsbakgrunn og odontofobi. Det finnes i dag lite kunnskap om hva som er virksomme faktorer i terapi for denne gruppen, hva relasjonen til behandlerne betyr og også om behandlingen i TOO hatt betydning for andre forhold i livet.

Sammensetningen av pasientgruppen er unik for TOO tilbudet og det foreligger et kunnskapshull om tilbudet som gis, in-vivo eksponerings terapi med elementer av kognitiv adferdsterapi, har ønsket effekt. I det siste delprosjektet forsøker man ved bruk av rammeverket Realist Evaluation å forstå virksomme faktorer i TOO-tilbudet, for hvem TOO-tilbudet fungerer for, hvordan og hvorfor.

Samarbeidspartnere: Senter for odontofobi (SFO ved Institutt for klinisk odontologi-UiB) og UiS.

Register for tannimplantat- en pilotundersøkelse

Dette er et forprosjekt for registrering av tannimplantat. Studien skal drive en prospektiv registrering av innsetting av implantat (+protetikk) og fjerning/skifte/endring av implantat (+protetikk) ved hjelp av registreringsskjema fylt ut protetikker. Innsamlete data vil kunne avdekke uegnete produkter og uegnete behandlingsprosedyrer, i tillegg til andre prognostiske faktorer som avgjør varighet for implantatene. Det er utviklet registreringsskjema som nå er i testing hos samarbeidspartnerne.

Samarbeidspartnere: Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer, Uni Research Helse, Institutt for klinisk odontologi, UiB, NIOM, Sola tannlegesenter, Oris Dental Stavanger.

Smartjournal for oral helse i sykehjem – forskningsdrevet innovasjon

Forskning viser at mer enn 40 % av beboere i norske sykehjem har uakseptabel oral hygiene, og i en doktorgradsavhandling fra 2013 kommer det frem at oral helse var det mest neglisjerte området i norske sykehjem (Malmedal 2013). På tross av at oral helse er viktig både for livskvalitet, ernæring og generell helse, har dette problemet fått lite oppmerksomhet. Samtidig vet vi at flere og flere eldre beholder sine egne tenner, ofte kombinert med kostbare tannerstatningsløsninger som tannimplantater, broer og kroner. Dette er løsninger som krever nøye renhold og oppfølging.

Tannhelse Rogaland har i samarbeid med regionale innovasjons- og forskningsmiljøer utviklet et enkelt og effektivt digitalt verktøy, som skal hjelpe pleiepersonell med å dokumentere munnstell på sykehjemspasienter. I tillegg skal verktøyet inneholde spesifikke prosedyrer om daglig munnstell og strategier for å håndtere beboere som motsetter seg munnstell. Nå skal verktøyet testes, og effekten evalueres.

Regionale Forskningsfond – Vestlandet dekket 500.000 kr. i driftsmidler på prosjektet i perioden 2018-2019.

Samarbeidspartnere: UiB, UiS, SESAM, USHT, NSCC

Evaluering av et tverrfaglig behandlingstilbud til pasienter med TMD-relaterte plager

Ved TkRog pågår det et prøveprosjekt rettet mot pasienter med TMD-relaterte plager. Pasientene får tilbud om behandling av et tverrfaglig behandlingsteam som inkluderer tannlegespesialist i protetikk, fysioterapeut og psykolog. I denne studien ønsker vi å undersøke hvorvidt tverrfaglig behandling har ført til økt smertelindring/smertehåndtering for pasientene. I tillegg ønsker vi å undersøke pasientenes erfaringer med behandlingen og langtidseffekt.

Studien vil bidra til kartlegging av en pasientgruppe det finnes lite informasjon om nasjonalt, samt gi ny kunnskap om utredning og behandling. Dette vil kunne bidra til et mer målrettet behandlingstilbud til en pasientgruppe det erfaringsmessig er utfordrende å behandle.

Dental traumatic injuries and the link with orthodontic treatment – et kvalitetssikringsprosjekt

TkVest-Hordaland er leder for denne retrospektive studien som omhandler kjeveortopedisk behandling av pasienter som tidligere har opplevde traume på tenner. Spesialistkandidat Ingrid Gramstad gjør spesialistoppgaven sin på prosjektet som omfatter gjennomgang av tannhelsejournaler fra Tannhelse Rogaland.

Samarbeidspartnere: TkVest-Hordaland, UiO

Kunnskap om syreskader hos ungdom i videregående skole

TkRog samarbeidet høsten 2018 og 2019 med folkehelsegruppen i Tannhelse Rogaland om et folkehelsetiltak knyttet til syreskader rettet mot videregående skoler i regionen. I oktober to år på rad sto tannpleiere på stand på 13 forskjellige videregående skoler, hvor det ble innhentet svar på over 800 spørreskjema knyttet til kunnskap om syreskader og karies, samt inntak av syreholdige drikker.

Samarbeidspartnere: Tannhelse Rogaland, folkehelsegruppe

GERONETT – et forsknings og innovasjonsnettverk for gerodontologi

De seks regionale odontologiske kompetansesentrene (Tk) har sammen med universitetsmiljøene ved UiO og UiB gått sammen om å opprette GERONETT, et nasjonalt nettverk for forskning og innovasjon på gerodontologi.

TkRog er leder for nettverket, som er innvilget 825.000 kr. i støtte fra Forskningsrådets HELSEVEL-program for perioden 2018-2021. Nettsted: www.GERONETT.NO

Samarbeidspartnere: Alle de regionale odontologiske kompetansesentrene, UiO, UiB, UiS, Humboldt-Universität zu Berlin, USHT, NSCC og SESAM.

Kontakt

Anne Birgit Vintermyr, leder TkRog
anne.birgit.vintermyr@throg.no

Vibeke Hervik Bull, forskningsleder TkRog
vibeke.bull@throg.no

Pernille Lysaker, Fylkestannhelsesjef
pernille.lysaker@throg.no

51 50 68 10

Torgveien 21 b, 4016
Stavanger

www.tannhelserogaland.no/kompetansesenteret

Kompetansesenteret@throg.no

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland